

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Nina Alander

**Riksförbundet för Barn, Unga och
Vuxna med utvecklingsstörning, FUB**

**REMISSVAR
2015-07-13**

Socialdepartementet

Remiss – TLV Slutrapport om receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånerna.

Riksförbundet FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 26 500 medlemmar i lokalföreningar runt om i landet. Personer med utvecklingsstörning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Sammanfattning

Riksförbundet FUB välkomnar TLV:s slutrapport om receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånerna och instämmer i huvudparten av de av TLV lämnade förslagen.

I det följande utvecklar vi våra synpunkter på delar av förslaget.

Att människor ska tvingas avstå från medicinskt motiverad läkemedelsbehandling till följd av det idag finns så många receptläkemedel som inte är subventionerade är oroväckande och Riksförbundet FUB är positiva till att TLV har uppmärksammat detta i sin slutrapport. För personer med utvecklingsstörning är ekonomin mycket ansträngd i de allra flesta fall och en oväntad ekonomisk överraskning på apoteken vid medicinuthämtande får heller inte ske. Dels påverkar det patientens ekonomi och dels skapar det i många fall förvirring samt ångest. Riksförbundet FUB ställer sig därmed bakom förslaget att alltid kunna byta ut föreskrivet läkemedel utan förmån på apoteken mot ett jämförbart subventionerat alternativ om patienten rent faktiskt själv vill detta.

I Sverige uppskattas en fjärdedel av befolkningen ha kognitiva funktionsnedsättningar av olika tillfälliga eller kroniska tillstånd, t.ex. utvecklingsstörning, nyanlända invandrare, hjärnskador i samband med trafikolycka, utbrändhet eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. För att uppnå en jämlik hälsa, vård och tillgänglig information på lika villkor för alla oavsett funktionsnedsättning eller inte så måste all information och vård anpassas i syfte att neutralisera alla funktionshinder som uppstår i närmiljön och omgivningen för denna målgrupp.

Riksförbundet FUB är därmed tveksamma till att en patient med utvecklingsstörning uttalade vilja om att byta ut sitt receptbelagda läkemedel alltid är vad patienten rent faktiskt vill om apotekspersonalen med dagens kompetens i bemötande frågar om det går bra. Till följd av utvecklingsstörningen är det inte ovanligt att personerna säger ja för att vara andra personer till lags och inte uppfattas som avvikande eller att man helt enkelt inte förstår konsekvenserna av vad man

säger ja till. Att apotekspersonal har kompetens i att upptäcka, bemöta och kommunicera med en person som har en utvecklingsstörning är mer undantag än regel. Istället går personen med utvecklingsstörning in på apoteket, lämnar fram sitt recept och får sin medicin utan någon mer föregående kommunikation än hej, jag ska hämta ut medicin.

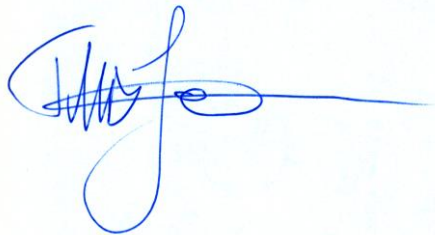
Riksförbundet FUB ser det därmed som angeläget att apotekspersonal får grundläggande utbildning kring utvecklingsstörning samt bemötande och vid frågan om det går att byta ut medicin inte enbart tittar på själva medicinförpackningen medan frågan ställs utan verkligen ser att personen har förstått frågan och får tydlig information om vad bytet innebär samtidigt och att personalen sedan får ett tydligt ja eller nej. Det är viktigt att personalen har en objektiv inställning och kan observera personer utanför sina egna referensramar. Vid tveksamheter från patienten ska inte utbytesmedicin lämnas ut vilket inte är patientsäkert och i efterhand kan skapa ångest/osäkerhet hos den enskilde för att ta medicinen. Istället ska förslagsvis i första hand kommunikation eller informationsgivande om bytessmöjligheter fortfarande ske direkt mellan apotekspersonal och förskrivare av läkemedlet. Riksförbundet FUB ser det därmed som angeläget att en öppning lämnas upp vid tveksamheter från den enskilde tills förskrivare i samband med förskrivning av läkemedel direkt får informationsförändringar kring det läkemedel de skriver ut.

Gällande utredningens förslag på att ta fram informationsbroschyrer att t.ex. lägga ut på apotek och vårdcentraler måste det vara på lättläst för att alla ska kunna ta till sig information. Det finns personer med medel- och svår utvecklingsstörning som inte kan ta till sig skriftligt material och då skulle material i ljud eller film kunna vara alternativexempel men när det gäller läkemedel så utgår Riksförbundet FUB ifrån att det är patientens närstående eller gode män som följer med till vårdinrättningar och apotek för uthämtande av läkemedel. Sammanfattningsvis innebär detta att all framtida informationen både skriftligt vad gäller utredningens broschyrförslag och i tal hos apotekspersonal och vårdinrättningar måste skrivas och kommuniceras på lättläst så att personer med lätt utvecklingsstörning och andra grupper med kognitiva funktionsnedsättningar kan ta del av framtida broschyrmaterial gällande läkemedel och priser. Detsamma gäller föreslagna webbplatser för dem som har tillgång till en dator och kan använda en sådan.

Utredningen om betalningsansvarslagen pekar i sitt betänkande (SOU 2015:20) på forskning som visar på en signifikant skillnad mellan upplevd given och mottagen patientrelaterad information mellan sjukvårdspersonal och patienter. Samtidigt lyfter utredningen fram det stora behovet av att personer med kognitiva funktionsnedsättningar får information skriftligt för att kunna sätta sig in i information som inte har uppfattats muntligen eller i övrigt annars riskerar att glömmas bort.

Riksförbundet FUB håller med Socialstyrelsen om att avgränsningarna i TLV:s uppdrag strider mot lika vårdprincipen då läkemedel utanför förmån fortfarande kommer att kosta olika mycket beroende på val av apotek. Vidare håller Riksförbundet FUB med om att personer med t.ex. kognitiva svårigheter sannolikt kommer att ha svårt att hitta den information de behöver/och eller att använda den i samband med uthämtningen av dessa läkemedel och att den oreglerade apoteksmarginalen för läkemedel utanför förmån bör utredas. En patient med utvecklingsstörning är i majoriteten av fallen extremt svag som konsument gällande förmåga att ta ställning till alternativ gällande läkemedel och att jämföra priser. Som TLV skriver vet inte ens alla läkare idag var och hur man kan ta reda på priset för läkemedel utanför förmån eller vilka läkemedel som har uteslutits ur förmåns kategorin i samband med förskrivning.

För Riksförbundet FUB

Thomas Jansson
Ordförande

Maria Sundström
Kanslichef

Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB)